

Област Добрич

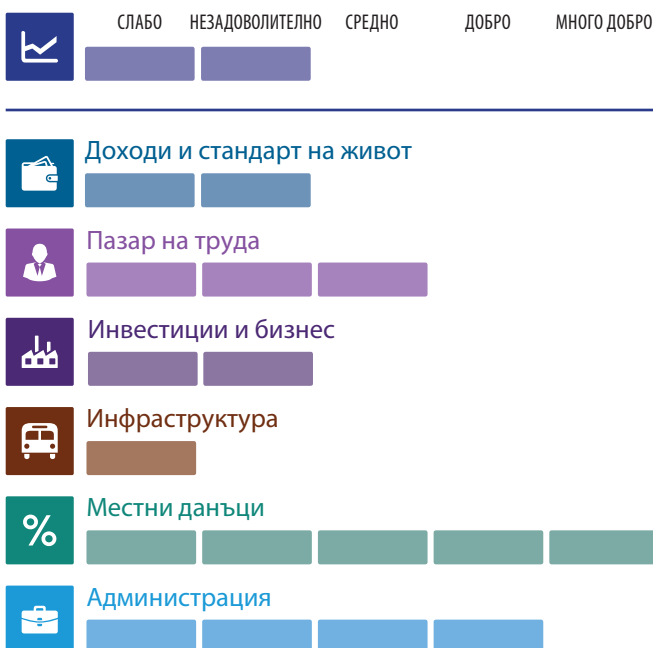
▶ Население (2021)	150 146
▶ Територия (кв.км)	4720
▶ Брой на населените места	216
▶ Дял на населението в градовете (%)	70,9

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в област Добрич продължава да нараства, но стойността му се запазва сравнително ниска. Висока пък продължава да е относителната бедност в областта. Предизвикателство пред пазара на труда остава ниското образование на работната сила. Инвестициите в областта се свиват, но произведената продукция нараства. Пътната настилка е с изключително лошо качество. Нивото на местните данъци в общините от областта е сравнително ниско. Оценката за прозрачността в работата на местните администрации остава висока.

Делът на градското население и гъстотата му остават ниски. Съответствието между професионалното образование и икономиката е високо. Резултатите на учениците са сравнително ниски. Вероятно недостигът на специалисти и на болнични легла обяснява сравнително малкия брой на преминалите за лечение болни. Броят на регистрираните в областта престъпления е нисък, а разкриваемостта им – сравнително висока. Делът на канализацията, свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води, остава висок. Добрич е една от областите с най-голям брой легла в местата за настаняване.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■■

Доходи и стандарт на живот ■■■

Брутният вътрешен продукт на човек от населението в областта продължава да нараства и през 2021 г. увеличението му отново е по-високо от средното за страната, но стойността му остава сравнително ниска – 12,4 хил. лева.

Заплатите и пенсиите също се повишават, но се запазват под средните за страната. Средната годишна брутна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение достига 14,1 хил. лв., а средната месечна пенсия – 483 лева.

Тези показатели водят и до сравнително високо ниво на бедност в областта. През 2022 г. делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, нараства до 31,0% (при 22,9% в страната).

Пазар на труда ■■■■

Делът на населението в трудоспособна възраст в област Добрич е сравнително нисък и през 2022 г. намалява до 56,5% (при 58,5% в страната). През последното десетилетие икономическата активност в областта отбелязва ръстове и спадове, но през последните няколко години се установява трайно под средната за страната стойност. През 2022 г. коефициентът на икономическа активност се повишава до 71,8% (при 73,6% в страната). Това увеличение е съпроводено от ръст на заетостта и от свиване на безработицата. Коефициентът на заетост е 65,9% (при 70,4% в страната), а този на безработицата – 4,8% (при 5,2% в страната).

Предизвикателство пред пазара на труда остава сравнително ниското образование на работната сила и през 2022 година. Делът на хората на възраст 25–64 години с висше образование е 17,6% (при 29,8% в страната) и намалява, а с основно и по-ниско образование – 26,7% (при 16,0% в страната), и се повишава.

Застаряването на населението оказва отражение на местния пазар на труда. Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години намалява до 57,7% (при 65,7% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които им предстои да излязат от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват 58 младежи, на които им предстои да се включат в работната сила.

Инвестиции и бизнес ■■■■

През 2021 г. инвестициите в областта се свиват, но произведената продукция се повишава, въпреки че остава сравнително ниска. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи намаляват до 1,8 хил. лв. на човек (при 3,1 хил. лв. на човек в страната), а преките чуждестранни инвестиции – до 1,8 хил. евро на човек (при 4,1 хил. евро на човек в страната). Стойността на произведената продукция отбелязва втория най-висок ръст спрямо предходната

година (след този в област Враца) и достига 17,9 хил. лв. на човек (при 31,2 хил. лв. на човек в страната).

Усвояването на европейски средства в областта продължава да нараства, но и увеличението, и обемът остават по-ниски от средните за страната спрямо населението. Към 30 юни 2023 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми е 2219 лв. на човек от населението (при 2836 лв. на човек в страната). В рамките на областта най-много средства усвоява община Добрич (град), а най-малко – Добричка община, с близо 2,4 пъти разлика на човек от населението.

Инфраструктура ■■

Гъстотата на инфраструктурата в областта, особено на железопътната, остава ниска. Близо двойно по-нисък от средния е делът на автомагистралите и първокласните пътища в областта и през 2022 г. – 10,1% при 18,5% в страната. Пътната настилка е с изключително лошо качество.

Достъпът на домакинствата до интернет също остава сравнително нисък – 75,4% (при 87,3% в страната).

Местни данъци ■■■■■■

Нивото на местните данъци в общините от областта е сравнително ниско и през 2022 година. Особено голяма е разликата със средните за страната стойности по отношение на усреднените размери на данъците върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица, както и върху таксиметровия превоз – съответно 1,59‰ (при 2,08‰ в страната) и 300 лв. (при 471 лв. в страната). По-висок от средния пък остава налогът за прехвърляне на собственост.

В рамките на областта най-ниски са местните данъци в община Тервел и Добричка община, а най-високи – в община Шабла.

Администрация ■■■■■■

По показателите, измерващи работата на администрацията, представянето на общините в област Добрич е добро. Основна причина за това е високата оценка за прозрачността в работата на органите на местното самоуправление – 81,3%, което през 2023 г. за трета поредна година е най-високият резултат в страната (при 70,3% среден).

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и за предоставянето на административни услуги на „едно гише“ са близки до средните за страната през 2023 година.

Делът на собствените от общите приходи в общините от областта намалява до 26,1% (при 29,0% в страната) през 2022 г., а покритието на общинските разходи с местни приходи е 75,2% (при 84,2% в страната).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■

Демография ■■■■

Коефициентът на естествен прираст в област Добрич е сравнително нисък и през 2022 г. е $-14,0\text{‰}$ (при $-9,7\text{‰}$ средно за страната). Механичният прираст е положителен ($1,7\text{‰}$), но не може да компенсира тенденцията към намаляване на броя на жителите на областта. Застаряването на населението се вижда и от коефициентите на възрастова зависимост. През 2022 г. съотношението между населението на над 65 години към това на 0–14 години е 204,2% (при 165,9% в страната), а към това на 15–64 години – 43,5% (при 37,7% в страната).

Делът на градското население остава по-нисък от средния – 70,9% (при 73,6% в страната), а Добрич продължава да е областта с най-ниска гъстота на населението в урбанизираните територии – 573 души на кв. км (при 1404 души на кв. км в страната).

Образование ■■■■

Коефициентът на записване на населението в V–VII клас в областта се повишава, но остава сравнително нисък – 84,5% (при 90,7% в страната) през 2022 година. Делът на второгодниците пък се повишава и е вторият най-висок в страната (след този в област Сливен). Съответствието между професионалното образование и профила на икономиката е високо и през 2023 г., особено в сферата на селското стопанство – с висок брой на приетите студенти в селскостопански специалности и сравнително голям брой на заетите с професионална квалификация в сектора, което се наблюдава и в други области в Добруджа (по-специално в Силистра и Разград).

Резултатите на учениците през 2023 г. остават сравнително ниски. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас е 29,0 т. (при 35,3 т. в страната). Средният успех на матурата по български език и литература е „Добър“ 3,72 (при „Добър“ 3,93 в страната), а делът на слабите оценки е 19,6% (при 17,6% в страната).

Висшето образование в област Добрич е слабо представено от филиалите на Шуменския университет и на Техническия университет – Варна. Броят на студентите в областта е 4 на хиляда души от населението (при 33 на хиляда души за страната).

Здравеопазване ■■

Делът на здравноосигурените лица в област Добрич се повишава през 2022 г. и изпреварва средния за страната. Областта страда от остър недостиг на лекари специалисти, въпреки че броят на общопрактикуващите лекари спрямо населението е сравнително висок. Добрич е и сред областите с най-нисък брой легла в местните многопрофилни болници – 3,2 на хиляда души от населението (при 5,9 на хиляда души в страната).

Вероятно недостигът на специалисти и на болнични легла, както и близостта до област Варна обясняват сравнително ниския брой на преминалите за лечение болни през мест-

ните болници – 114 на хиляда души от населението (при 235 на хиляда души в страната).

Коефициентът на детска смъртност в областта се повишава и остава значително по-висок от средния. Средната продължителност на живота пък е сравнително ниска.

Ред и сигурност ■■■■

Натовареността на наказателните съдии в област Добрич остава сравнително ниска и през 2022 г., което се отразява на бързината на правораздаването. Един местен съдия разглежда средно по 6,5 дела месечно (при 10,1 дела на съдия в страната). Делът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, продължава да е сравнително висок – 91% (при 89% в страната).

Броят на регистрираните в областта престъпления срещу личността и собствеността нараства, но остава по-нисък от средния за страната (9,9 на хиляда души при 11,6 на хиляда души в страната), а разкриваемостта намалява, но продължава да е сравнително висока – 58% (при 49% в страната).

Околна среда ■■■■■■

Делът на населението в селища с обществена канализация все още е по-нисък от средния за страната (70,6% в областта при 74,8% в страната), но делът на канализацията, свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води, остава по-висок (70,6% в областта при 66,8% в страната) през 2021 година.

Обемът на образуванието битови отпадъци е близък до средния за страната – 450 кг на човек (при 445 кг на човек в страната), но делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци – 95% (при 74% в страната), остава на едно от най-високите нива в страната.

Делът на горската територия е сравнително нисък – 12% (при 33% в страната), но и нарушената територия е относително ограничена – 0,15% (при 0,43% в страната). Добрич е сред първенците по инсталирани ВЕИ мощности на човек от населението.

Култура и туризъм ■■■■

Посещенията в местните музеи намаляват леко, но са значително над средните за страната – 988 на хиляда души в областта при 619 на хиляда души в страната през 2022 година. Същевременно посещенията в кината изостават, а тези в библиотеките са около средните за страната спрямо населението.

Добрич е една от областите с най-висок брой на леглата в местата за настаняване спрямо населението (само след областите Бургас и Варна) – 197 на хиляда души от населението (при 55 на хиляда души в страната). Висок е и броят на реализираните нощувки – 9449 на хиляда души (при 3739 на хиляда души в страната). Въпреки това делът на наетите в сектора на културата, спорта и развлеченията е нисък.

Ключови показатели за област Добрич

Индикатори на икономическото развитие	2020	2021	2022	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	10 195	12 385	n.a.	20 212
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	12 548	14 099	n.a.	18 733
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	25,0	26,0	31,0	22,9
Дял на населението в трудоспособна възраст (%)	59,2	59,3	56,5	58,5
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	63,2	62,4	65,9	70,4
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	7,0	4,9	4,8	5,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование, 25–64 години (%)	25,6	25,6	26,7	16,0
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	22,3	20,3	17,6	29,8
Произведена продукция (лв./човек)	12 795	17 922	n.a.	31 242
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2235	1822	n.a.	3097
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	2159	1816	n.a.	4098
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	70,4	68,1	75,4	87,3
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	45,4	40,3	n.a.	41,1
Покритие на общинските разходи с местни приходи (%)	83,3	83,0	75,2	84,2
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	83,6	81,2	81,3	70,3

Индикатори на социалното развитие	2020	2021	2022	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	n.a.	n.a.	-14,0	-9,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	n.a.	n.a.	1,7	4,2
Среден успех от матурите по БЕЛ**	4,08	3,68	3,72	3,93
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)**	30,5	29,2	29,0	35,3
Нетен коефициент на записване на населението в V–VII клас (%)	73,4	70,6	84,5	90,7
Средна продължителност на живота (години)***	73,0	71,6	70,8	71,9
Дял на здравноосигурените лица (%)	85,3	86,0	96,3	93,5
Население на един общопрактикуващ лекар (брой)	1500	1507	1411	1678
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на хиляда души (брой)	9,4	8,1	9,9	11,6
Дял на висящите наказателни дела (%)	8,1	6,1	10,0	11,6
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	70,7	70,6	n.a.	74,8
Образувани битови отпадъци на глава от населението (кг/човек/година)	401	450	n.a.	445
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	97,0	95,3	n.a.	74,0
Посещения в кината на хиляда души от населението	40	70	118	590
Реализирани нощувки в местата за настаняване на хиляда души (брой)	4988	7205	9449	3739

* Данните за 2022 г. са включени в изследването от 2023 година. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2022/23 година, а матурите са проведени през 2023 година. Същото важи и за предходните години.

*** Данните са за тригодишни периоди и се обновяват всяка година.